

SZÍVGYÖKÉR – LEVÉL PAPP ÁRPÁD KÖLTŐI VILÁGÁRÓL

Németh István Péternek
2010. október. 1.

Kedves Pista! Ne gondold, hogy ha nem is adok hírt magamról hetente vagy naponta, legalább ilyen sűrűn ne jutnál eszembe. Most is, amikor a kaposváriak és a Typografika 2009-es Papp Árpád-kötetét (*Szívgyökér*) forgatom, eszembe jut, hogy könyvet szándékozol írni Papp Árpád ritmusáról, ritmusairól. S azt is tudom, hogy e témában lenne mit megbeszelnünk egymással. Mindekelőtt azt, hogy e versritmus nem egyszerűen a szótagok szokásos szintjén szerveződik, hanem a gondolatritmus nagyobb nyelvi egységeinek a síkján, így a mondatokén, mondatszerkezetekén is. Sőt, ha továbbmegyek, és egész életművére tekintek, a mániásan újraírt, újra kiadott teljes korpusz szintjén is. Az általa művelt, nem kevésbé kassákos szabadversre gondolok, amelyet jó klasszika filológusként át- meg átszó, az idézett mesterénél karakteresebben átszó a görögös metrum gyökérszálaival – sorvégeit szereti így kifuttatni. S hogy sorképzésének e tulajdonsága mennyire következetes, mutatja az egyszerű történet is, amely szerint keményen ellenállt Sík Csaba, a Magvető szerkesztője javaslatának: a kötetterjedelem növelése érdekében a sorhosszúságok megkurtításának. Sajnos nem tudom fejből idézni, de valami ilyesmit mondott: „megírásuk idején ihletemet nagy lélegzetvétel jellemezte, ebből következnek a terjedelmes sorok, ehhez, a nagy levegőhöz továbbra is ragaszkodni szeretnék”.

Nos, ez már nem csak ritmikai kérdés. A nagy lélegzetvétel és ez az eltökéltség a húségben Papp Árpád költészetének, sőt mi több, írói-emberi magatartásának általában is alfája és ómegája. '56 szellemisége ez, amelyhez mindvégig ragaszkodott, s amely, bátran merem állítani, ennyire következetes és közvetlen formában leginkább az ő költészetében mutatkozik. Hiszen ha van '56-os nemzedék, akkor az övé az. Bátyja ő Nagy Gásárnak, aki minden érdemeivel együtt is legföljebb gyerekkori élményeit idézhette a forradalomra visszatekintve. Papp Árpádnak nem kellett „visszatekintenie”. A hajdani nemzetőr az esemé-

nyek cselekvő részese volt és maradt mindhalálig. Személyes példát kell idéznem, mert nekem is közvetlen benyomásaim, sőt mi több, élményeim vannak e magatartásról. Egyik unokabátyám, bányászként, a tatabányai munkástanácsok vezetője volt. Emelt fővel vonult ('57-ben?) börtönbe is. Keménységére jellemző, hogy a családi legendárium szerint első kihallgatása alkalmával, amolyan adjonistenként, hozzávágta a vallatókhoz a széklet („úgyis megvernek, legyen miért” – úgymond). Ilyen kemény fából faragták Papp Árpádot, s ő meg a verseit.

S ráadásul a klasszikus kultúra, a görög szellemiség birtokában. Számára a logosz, mint a kezdetek kezdetén, *egy* volt. Egyik esszéjének harmadik személyű vallomásában így nyilatkozott erről: „ama »kezdetben vala« logosz-t ő ma is egylényegűnek tekinti, jöllehet az idők során széthasadozott anthropo-, mitho-, glosszo-, techné- és horribile dictu: polito-logoszra, ill. logiára; felfogása szerint a dráma, a vers, a tanulmány, a fordítói jegyzet stb. nem eleve más-más értékű, csupán más műfajú kísérlet a valóság feltárására...”.

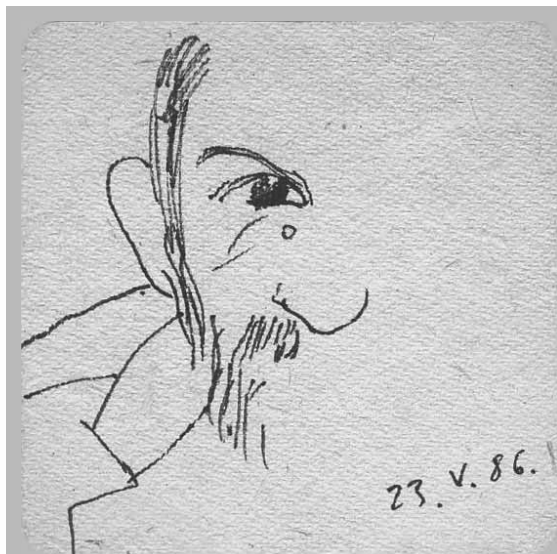
Kőbe vésendő szavak, magam is így gondolom, s be kell vallanom neked, Pistám, hogy nemcsak gondolom, de ennek szellemében igyekszem írni én is sokféle műfajú alkotásaimat – hogy lesz-e egyszer valaki, aki képes szinoptikus módon egybelátni e dolgokat, az más kérdés. Papp Árpád életművében viszont lehetetlen nem észrevenni e klasszikus alapozottságot, a múzsák testvériségét – még szétszabdalt, csótlátású korunkban is (vagy annál inkább). S hogy e szintetizáló-szinkretizáló törekvés mennyire eleven és szándékos volt benne (térjünk csak vissza Papp Árpádhoz), azt jól mutatja saját szabadversének jellemzése: „az úgynevezett szabadvers-forma minduntalan áttöri a próza és a vers közti határt, leomlik benne a líra, dráma, epika közti válaszfal...”.

Vagyis visszatér a kezdetekhez, az egységes logoszú világhoz. Hogy ez a visszatérés mennyire nem csak ritmikai vagy filozófiai föltevés volt a számára, az számomra (!) napnál világosabb. Valódi revolúció volt ez, a szó eredeti értelmében:

'visszaforgatás-felforgatás'. Mindkét jelentésmoz-
 zاناتot hangsúlyosnak vélem: ez a forradalmár
 költő bárhova ment, visszatért: „Magyarország
 sebezte meg”, emlékezete „csupa eleven seb” volt,
 a költőt és szakíró-t lehetetlen elválasztanunk e po-
 éta doctus „magyarságélményétől”. S közben a
 „nea piiszitól”, a görög újköltészettől, de már az
 ezt előző nemzedéktől, s horribile dictu: a klasszi-

kus görögségtől is fogad be írói ösztönzéseket, sőt
 műfordításaival népszerűsíti is őket. Egy tömbből
 faragott ember, akinek világában minden minden-
 nel összefügg.

Érdemes hát nyomába eredned, kedves Pista.
 Kívánom, hogy messzire juss, s a zsákmánnyal, a
 nagy előd mintájára, s ama revolúció eredeti értel-
 mében vissza is térj közénk.

gervenszed fil' újra
 Szemjau
 S minden mozdulhat
 ahogy van